

Zutphen vijftig jaar geleden: 1962 (I)

Scheepje met 18 ton olie in Twentekanaal gezonken

2 januari 1962 – Een met 18 ton gasolie geladen tankbootje van de firma K. Slurink, dat ligplaats had boven de sluis te Eefde, is op Nieuwjaarsdag gezonken. Vandaag zal gepoogd worden het scheepje – nadat de olie eruit is gepompt – te lichten.

Nieuwjaarsmorgen stuurde sluiswachter A. Lens de sluisknecht v.d. Stroom naar het bootje om eens poolhoogte te nemen, omdat het niet bemand was. De sluisknecht keerde terug met de mededeling dat het zinkende was.

Voor de tweede maal

Acht ton olie is gisteren in een andere boot getankt. Men is voornemens de rest over te pompen in een tankwagen, doch deze kon de ligplaats niet bereiken wegens de gladheid van de kanaaldijk. Vandaar dat besloten werd te wachten tot vandaag om dan de nog in het scheepje aanwezige tien ton olie in een andere boot te tanken. Wanneer dat gebeurd is, zal getracht worden het vaartuig te lichten. Ongeveer twee jaar geleden is een bootje van dezelfde firma, dat op dezelfde plaats lag, ook al gezonken.

Torenklok wijst steeds 12 uur aan

6 januari 1962 – Het gaat niet goed met het uur- en automatisch spelwerk in de Wijnhuistoren. Al maanden zijn geen wijsjes meer te horen en evenmin vertelt het uurwerk al weken hoe laat het is. Welke stad kan zich verheugen over een dergelijke curieuze klok, die zich zwiwend boven de nederzetting aan zijn voet verheft?

Naar gehoopt wordt is nu spoedig een deel van de narigheid voorbij. Een mankement aan een onderdeel in het uurwerk is de oorzaak van het stilstaan. Dit onderdeel moet van een klokkengieterij uit Heiligerlee komen en wanneer alles naar wens verloopt, komt dit vandaag nog aan. Misschien wordt het uurwerk dan tevens vandaag nog in werking gesteld. Maar u hoeft in ieder geval niet lang meer tegen de loodrecht omhoog staande wijzers van de Wijnhuistoren aan te kijken. Dit euvel zal nu uit de wereld geholpen zijn. Dan is het wachten alleen nog maar op

Hoe lang zal het nog duren voordat de Walburgskerk z'n spits terugkrijgt? (Stedelijk Museum Zutphen)

de terugkeer van de wijsjes en het aangeven van de uren. Hoe lang nog?

Nog steeds geen spits

Hult de Wijnhuistoren zich in een diep zwijgen, de Walburgskerk moet het nog steeds zonder spits stellen. In naburige steden, zoals Doesburg en Doetinchem, wordt hard ge-

werkt en gebouwd om de kerken een waardiger aanzien te geven. Torens worden daar gebouwd, maar de Zutphenaren kijken nog altijd tegen hun stompe kerktoeren aan. Op papier zijn er plannen genoeg om ook de

Walburg in ere te herstellen. Wanneer deze uitgevoerd zullen worden, is in de verre toekomst nog niet te zien. Ook nu weer vragen wij ons af – en waarschijnlijk velen met ons – hoe lang deze toestand nog blijft voortduren?

Poortklok Broederenkerk gaat weer luiden

25 januari 1962 – Tempora mutantur... de tijden veranderen. Niets is zo waar als deze uitspraak, die zo langzamerhand een verzuchting is geworden voor vele ouders, wanneer zoon of dochter weer eens op een laat uur in de nacht thuis komt van een feestje. Tijdens het lange wachten zullen de ouders ongetwijfeld wel eens gedacht hebben aan de goede oude tijd, toen Zutphen nog muren had en de burgers voor tien uur binnen de poorten moesten zijn. Wie te laat kwam, was gedwongen de nacht in het open veld onder de sterrenhemel door te brengen.

Het poortklokje op de Broederenkerk herinnerde iedereen eraan dat de poorten gesloten zouden worden. Marskramers, bedelaars en allen die voor de nacht een veilig onderkomen zochten, haastten zich dan om binnen de stadsmuren te komen. Het poortklokje deed iedere avond zijn werk. Een kwartier lang klingelden de waarschuwendende tonen over de stad. Wanneer het ophield, sloten de poortwachters de zware deuren en konden ook zij genieten van hun nachtrust.

Ongesmolten

De jaren gingen voorbij. De muren werden verwoest of gesloopt. Zutphen groeide. Er werden grote wegen aangelegd, die de stad binnenvoerden zonder dat men belemmerd werd door muren of poorten. Maar het poortklokje – langzamerhand door de bevolking verbasterd tot *poortersklokje* – bleef, totdat het door de Duitsers gevorderd werd. Nooit is het

2 september 1948: het nieuwe poortklokje wordt naar zijn plaats van bestemming gehesen. (foto Zeylemaker, Stedelijk Museum Zutphen)

teruggezien. Waarschijnlijk hebben de bezetters het koper omgesmolten voor oorlogsdoeleinden. Het oude klokje dateerde uit het jaar 1761.

Maar de Zutphenaren konden hun klokje niet missen. Op 2 september 1948, drie jaar na de bevrijding, werd een nieuwe klok in het torentje op de Broederenkerk gehesen. Het was een geschenk van de burgerij aan de kerkvoogdij der Ned. Herv. Gemeente. De kosten werden betaald uit het overschot van de bijdragen voor het monument 1940-1945. Aan dit geschenk was de voorwaarde verbonden dat de klok dagelijks één minuut zal luiden ter herdenking van de gevallen in de Tweede Wereldoorlog.

Eeuwenoude traditie

Thans luidt deze 300 kg wegende klok tweemaal per dag. Eén keer van één minuut voor

zes tot zes uur, en 's avonds van kwart voor tien tot tien uur. Sedert enkele dagen echter missen de Zutphenaren het gelui van het poortklokje. Er moeten reparaties verricht worden aan de elektrische installatie. Voor

sommige omwonenden is dit misschien wel een opluchting; er wordt nog weleens geklaagd over het klokje. Maar hoe dan ook, binnenkort zal deze eeuwenoude traditie weer voortgezet worden.

Herstel 'Wildeman' goedgekeurd

16 maart 1962 – De minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft goedkeuring verleend aan de plannen tot herstel van het pand Zaadmarkt 88, de vroegere herberg de 'Wildeman', waar tot voor enkele jaren het kantongerecht was gevestigd. Na restauratie zal er in dit gebouw een antiquariaat worden gevestigd. Het Wijnhuisfonds vraagt voor het herstel ook subsidie aan de provincie Gelderland. Daarna kan het bestek gemaakt worden.

De plannen voorzien, wat het exterieur betreft, in het opknappen van de voorgevel. De deur zal weer in het midden komen, met als gevolg een inwendige verandering die het geheel ten goede komt. Op deze wijze ontstaat er een flinke ontvangsthal. Er wordt verder gesproken over een kleinere ruitverdeling voor de vensters. Dak, kap en goten dienen onderhanden genomen te worden.

Bominslag

Tot het complex van de Wildeman behoort ook het pand Rode Torenstraat 23, dat als koetshuis van de herberg dienst zou hebben gedaan. Wellicht zijn er ook slaapplekken van het personeel geweest, getuige de nissen voor olielampjes. Thans is het in gebruik als pakhuis. Sinds enige tijd is de restauratie van dit perceel – in zijn kern nog laat-middeleeuws – gaande. De eerste balklaag is geheel, de tweede en derde laag zijn incidenteel vernieuwd. Het herstel van het door een bominslag zwaar beschadigde buitenmuurwerk is vrijwel gereed. Er moet nu nog gevoegd worden.

Het kantongerecht werd in 1942 in het pand Zaadmarkt 88 gevestigd. In 1959 keerde het terug naar de Martinetsingel. (Stedelijk Museum Zutphen)

Schuilkerk

De werkzaamheden die resten, omvatten onder meer het leggen van de zoldervloeren, het herstel van de voorgevel, het weer in goede staat brengen van de binnenmuren et cetera. Nadien wordt begonnen met de restauratie van de tussen het huis de Wildeman en het pand Rode Torenstraat 25 op een verdieping gelegen zeventiende-eeuwse schuilkerk, eveneens behorend tot het complex. Deze is voorzien van een houten tongewelf, beschilderd met sterren en een wandkastje met gesneden eiken omlijsting. ●

(Deze artikelen hebben als bron het *Zutphens Dagblad*. Soms zijn enkele artikelen samengevoegd; ze zijn bijna altijd ingekort.)